

Bazı jandarma zabitlerinin tekaütleri hakkında Arzuhal encümenince ittihaz olunan kararların tasvip edildiğine dair

(Resmî Gazete ile neşir ve ilânı : 7/VI/1933 - Sayı : 2421)

No.
765

Arzuhal encümeninin aşağıdaki mazbatası Umumî heyetin 64 üncü inikadında kabul edilmiştir (Cilt 15 - Sayfa 219, 428, 467).

31 mayıs 1933

ARZUHAL ENCÜMENİ MAZBATASI

Arzuhal encümeninin on dört ve on beş numaralı haftalık karar cetvellerinde jandarma zabıterine ait olan kararların ruznameye alınarak birer birer müzakeresi için Arzuhal encümenine iadesi hakkında Tekirdağ mebusu Cemil Beyefendinin Yüksek Reisliğe vermiş olduğu tahrir encümenimize tevdi kılınmakla Jandarma umum kumandanı Kâzım Paşa encümene davet edilerek mezkûr kararlara taallûk eden zabıterin dosyaları ayrı ayrı tetkik ve icabı müzakere olundu.

Bu jandarma zabıterleri Yüzbaşı Hüsnü, Salih ve Hasip Beyler olup bunlardan Hüsnü Beyin 1336 tarihinde ve Salih ve Hasip Beylerin de 1339 senesinde tekaüt edildikleri ve bilâhare bu tekaüt muamelelerinin hakka ve madelete uygun olmamasına mebni refedilerek kendilerinin tekrar tavzıf ve şimdiye kadar da meslekte istihdam olundukları anlaşılmıştır. Zabıtanın daima son sicilleri muteber ve haklarında bu siciller üzerinden muamele yapılması usul icabından olmakla mumailiymimin tekrar tavzıflerinden sonraki sicilleri birer birer tetkik edildikte: Bunların haklarında verilen notlar ve tutulan kayıtların jandarma mesleğinde istihdam için aranılan evsaf ve şeraiti tamamen haiz oldukları ve binaenaleyh sicillerinin her türlü şaibeden arî bulunduğu görülmüştür.

Zaten jandarma mesleğinde bulunan zabıtanın bir kaç sene mukaddem sicilleri dairesince birer birer tetkik edilerek bir çoklarının tekaüde sevkedildikleri halde bu zabıterin mesleklerinde ipka edilmiş olmaları sicillerinin temizliğine delâlet ettiği gibi ipka edilen zabıter bilâhare staja tâbi tutulmuş ve bunda muvaffakiyet gösteremeyenler de ayrıca tekaüde sevk edilmiş oldukları halde mumailiymimin yine mesleklerinde ipka edilmiş olmaları kendilerinin meslekî irfan ve ihtisasları dolayısıyla de istihdama şayan olduklarını bariz bir surette göstermekte ve binaenaleyh bu nokta üzerinde tevakkufu mucip bir cihet görülememektedir.

1076 numaralı kanunun bunlara ciheti taallûku olup olmadığı noktasına gelince; gerçi mezkûr kanunun 16 ncı maddesinde: « Her ne suretle olursa olsun ordudan ayrılanların muvazzaf sınıfına nakledilemeyeceği » yazılı ise de mezkûr on dört numaralı haftalık cetvelde munderiç 644 numaralı kararımızda da arz edildiği üzere bu hükmün « Tahdidi sinne uğranması, mukavemeti bedeniyenin fikdânı ve sicil icabı » gibi kanunî sebep ve lüzumlara istinaden tekaütleri iera edilenlere şamil olması lâzımgelip yoksâ haksız ve kanunsuz olarak tekaüt edilenlere işmaline encümenimiz imkân bulamamaktadır. Çünkü bu hüküm, kanunsuz ve haksız yapılan muamelelere de teşmil edilecek olursa haksız ve kanunsuz yapılan muamelelerin tashihi cihetine gidilmeyeceğini ve bir mağdurun hakkı ihkak olunmayacağını kabul etmiş olmak lâzımgelip, halbuki kanunların hak ve madelet mefhumları esasatına istinaden tanzim edilmiş olacağına ve vatandaşların her hangi bir

sürette uğrayacakları kanunsuz bir muameleden şikayet hakları daima mahfuz ve onların bu mağduriyetleri tahakkuk ederse haklarının meydana çıkarılması tabii bulunduğu nazaran encümenimiz mezkûr 16 nci maddenin başka suretle mütaleasının varit olmadığı kanaatindeyiz.

Binaenaleyh sicillen tekaüt edilmelerine imkân olmadığı gibi mezkûr kanunun çerçevesi dahiline de sığdırılmayan bu zabitlerin ancak Meclisi Âlinin 694 numaralı kararının intişarından sonra ve sırf buna istinaden tekaüde irca edildikleri Kumandan Paşa tarafından beyan kılınmış olup mesele bu noktadan da tetkik edildikte: Mezkûr kararın mevcut ahkâm ve mevzuatın muhafazasına matuf ve onların tatbikını âmir olmasına ve bu zabitlerin yukarıda serdedildiği veçhile esasen tekaüt edilmelerinin bir isabete ve kanunî bir icaba müstenit olmadığı bu tekaüt muameleleri derakap refedilerek kendilerinin tekrar tanzif edilmiş olmalarıyla sabit ve bundan sonraki vaziyetleri ve sicillerinin temizliği de bunu müeyyit bulunmasına nazaran bu kararın onlara şümülü olmayacağı kanaatini encümenimiz muhafaza etmektedir.

Bu meseleye müteallik olan sair ahkâmın bu zabitlere tatbikını istilzam edip etmeyeceği meselesine gelince; bir kanunun ayrı bir sarahati ihtiva etmediği takdirde neşrinden sonraki zamana raci olması bir emri tabii bulunmasına nazaran encümenimiz, daha evvelki hâdiseler hakkında o ahkâmın tatbikına imkân görmemekte ve binaenaleyh muahhar hükümlerin bu muamelelere tevfiği de doğru olmayacağı kanaatinde bulunmaktadır.

Esasen mumaileyhimden yüzbaşı Hasip Beyin tahdidi sin dolayısıyla yani kanunî bir zaruret ile sile ahiren tekaüde sevedilmiş olmasına nazaran evvelki tekaüt muamelesi keenlemyekün addedilerek şimdiye kadar muvazzafan istihdam olunan mumaileyhin 644 numaralı kararımızda yazılı olduğu veçhile bu uğünkü rütbesine göre ve bazı emsaline dairesince yapılan muamelelere kıyasen ve 1683 numaralı kanun ahkâmına göre yeniden tekaüdünün icrası ve Hüsnü ve Salih Beylerin ise tekrar hizmete alınmak suretile kanunî haklarının ihlâl edilmemesi muktazidir.

Jandarma kaymakamı Aziz ve yüzbaşı Macit Beyler hakkında Şûrayı devletin verdiği kararlarla mumaileyhimanın dosyaları da ayrıca tetkik edildikte : Aziz Bey hakkındaki karar, mumaileyhin filhal tekaüde irca lâzım geliyorsa yeni ahkâma göre tekaüt edilmesini mutazammın olup mumaileyh ordudaki alay kumandanından sicil almamış ve kumandanın da sicillen kendisinin tekaüde sevki eihetine gitmiş olduğu anlaşılmasına ve Macit Bey hakkındaki karar ise mumaileyhin vaziyetinin ıslahını müstelzim bir mahiyette olmasına nazaran Aziz Bey alaydan sicil almadığı için mumaileyhin yeni ahkâma göre tekaüdünün icrası lâzımgeldiği gibi Macit Bey hakkında Şûranın verdiği kararın da hakka, mevzuata ve noktai nazarımıza tevafuku itibarile, bu kararlara encümenimiz de iştirak etmiş ve binaenaleyh bunların o suretle infazı lâzımgeleceğini mütalea etmekte bulunmuştur.

Yukarıda arzedildiği üzere gerek sicillerinin yolunda olmasına, gerek tekaütlerindeki haksızlıklar bilfiil sabit olarak şimdiye kadar mesleklerinde muvazzafan istihdam edilmiş bulunmalarına ve binaenaleyh bu vaziyetleri itibarile muahhar ahkâmın kendilerine tatbikına imkân bulunmamasına mebnî mumaileyhim haklarında gerek encümenimiz tarafından gerek Devlet şurasınca verilen kararların isabetine bir kat daha kani olan encümenimiz bu kararların tadiline mahal ve imkân göremeyerek keyfiyeti Yüksek heyetin yüksek takdirine arzeyler.

Dahilî nizamnamemizin 57 nci maddesi hükmüne tevfiikan yapılan bu mazbatamız Heyeti umumiye arzedilmek üzere Yüksek Reisiğe takdim kıldırdı.